

ÁLDOZATOK VOLTUNK

FÁBIÁN TIBOR

MÁRTÍROK RÉGEN ÉS MA

KI LEGYEK: BALEK, HŐS VAGY MÁRTÍR?

KÖLNÉI LÍVIA

HORVÁTH PÁL

SZÖVEG –
FÁBIÁN TIBOR református lelkész, publicista

ILLUSZTRÁCIÓ –
BALASSA NIKOLETTA

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

ÁLDOZATOK VOLTUNK

A tévében felbomlott a rend. A tévében! Amely addig monoton egykedvűséggel közvetítette az állandóságot. Ordítás, fegyverropogás hallatszott a közvetítésben, kint az utcán pedig minden autó harsány dudálással közlekedett. Néma döbbenettel néztünk egymásra, a szívünk a torkunkban dobogott, éreztük, hogy itt most valami rendkívüli történik.

- ♦ Megszakadt a mindennapok egyhangúsága, beköltözött az otthonunkba az életünket alakító történelem. Apám hirtelen felindulásból felkapott egy baltát, és kirohant a legközelebbi, a szocializmust és vezetőjét éltető útszéli propagandatáblához. Irdatlan erővel sújtott le, a bádoglemez meghajolt akarata előtt. Azt hiszem, ezzel a fejszecsapással kitört belőle mindaz, ami annyi évtized alatt benne szunnyadt a lelkében. A rendszer iránti dühe, bosszúja, szabadságvágya. Lesújtó, kitörő felszabadultságérzés volt ez, amellyel a sok évtizedes, lelkünk mélyéig belénk fészkelte félelmet elsöpörte egy nagyobb akarata. 1956 októberében jártunk. Soha nem volt addig és azóta sem ilyen eufóriaélményünk, talán csak megközelítőleg egy-egy sportsiker. Minden arcon egyformán mámor és kábulat ült, mindenki mantraszerűen ismételte: „Szabadság! Szabadság!” Ízeltük a szót és az addig soha nem tapasztalt érzést. Napokig a győzelem V betűjével köszöntöttük egymást. A templomok megteltek fénylő tekintetű emberekkel, könnyes szemekkel énekeltek a Himnuszot. Persze a szabadságot nem adták ingyen. Sok ezer ember vére folyt a városok utcáin, tankok tiportak áldozataikon, anyák siratták gyermekeiket, míg végül elhallgattak a fegyverek.

1989-ben tizenöt éves suhanc voltam. Nagyon sokat távolodott az életünk, a gondolkodásunk attól a diktatúrát lezáró évtől. Ennek tükrében az 1956-os emlékévként legnagyobb kihívásának az látszik, hogy sikerül-e megszólítani a fiatalokat, akiknek nincs személyes élményük a kommunista diktatúráról. Hogyan lehet érthetővé tenni számukra egy emberi arcot nélkülöző elnyomó gépezet működését? Hogyan tudjuk érdekeltté tenni őket az apáik, anyáik és nagyszüleik által megélt fenevadgépezet megismerésében? Az emlékezésnek a családban kell elkezdődnie. Hogy lássák, nem is olyan régen még egészen más végletét éltük a világnak, amely gúzsba kötött, és nem volt apelláta. Az arctalan tömegből időnként kivált egy-egy személy, és magában vagy társaival hordozta az ellenállás láthatatlan lobogóját. Amíg el nem tiporták őket. Fontos, hogy megőrizzük az ifjú szabadságharcosok emléke és mártíriuma. Akik soha nem öregedtek meg. Akiknek megfakult arcképébe beletekinthet a mai tizenéves, és rácsodálkozhat arra, hogy azok, akik a maguk idejében ugyanazt az ifjú önfeledtséget élték, mint akár ő maga, egyszer csak odaléptek a tankok elé. A legnagyobb áldozatot adva, amit ember embernek adhat. Életünk az előttünk járók mindenkor – és közte az ötvenhatosok – áldozathozatalára épül. Ezért kell közel hoznunk mindennapjainkhoz a megfakult fényképeket, és megismerni mártírjaink áldozatát. Hogy ne feledjünk, sem ma, sem holnap. ♦